

JKP "Subotička toplana" Subotica

PRAVILA O RADU DISTRIBUTIVNOG SISTEMA

Na osnovu 1.177. Zakona o energetici („Sl.glasnik RS“ br.57/11, 80/11 – ispravka i 93/12), 1.13.st.2. Odluke o uslovima i na inu snabdevanja toplotnom energijom („Sl.list Grada Subotice“ 39/14), 1.15. Odluke o promeni Odluke o osnivanju javnog komunalnog preduze a „Suboti ka toplana“ Subotica - pre iš en tekst („Sl.list Grada Subotice“ br.28/14) i 1.52. Statuta Javnog komunalnog preduze a „Suboti ka toplana“ Subotica, Nadzorni odbor Javnog komunalnog preduze a „Suboti ka toplana“ Subotica, na 14. sednici održanoj dana 19.11.2014. godine, doneo je

PRAVILA O RADU DISTRIBUTINOG SISTEMA

I OPŠTE ODREDBE

lan 1.

Pr vil o r du distributivnog sistem toplotne energije s drže tehnike uslove z gr dnju vrelovodne mreže i toplotnih podstanic k o i z priklu enje objekata n vrelovodni sistem (u d ljem tekstu: Pr vil o r du) i v že z priklu iv nje i r d unutr šnjih toplotnih ure j (u d ljem tekstu: toplotni ure ji) kupca, koji se priklu uju ili su ve priklu eni n vrelovodnu mrežu JKP "Suboti ka toplana" (u d ljem tekstu: Toplana).

lan 2.

N men Pr vil o r du je odre ivanje i uskla ivanje projektov nja, izvo enja, priklu enja, rukov nja i održ v nja distributivne mreže, priklu nih vrelovod , toplotnih podstnic i unutr šnjih toplotnih ure j i inst 1 cij , sa zakonskim i tehni kim normativima struke.

lan 3.

Tehni ki uslovi definis ni u ovim Pr vilim o r du s st vni su deo ugovornog odnos izme u kupca i Toplane. Sn bdev nje toplotnom energijom, pr v , ob veze i odgovornosti kupca i Toplane su ure eni u Odluci o uslovim i n inu sn bdev nj toplotnom energijom („Sl.list Grada Subotice“ br.39/14 (u daljem tekstu: Odluka).

Osnovni t rifni elementi z obr un v nje cene toplotne energije i uslug odre enisu u Tarifnom sistemu za obra un isporu ene toplotne energije za tarifne kupce (U daljem tekstu: Tarifni sistem).

lan 4.

Toplana može obezbediti nesmet n r d grejnog sistema u celini, ukoliko su toplotni ure ji kupci izvedeni i r de u skl du s Pr vilim o r du.

lan 5.

Nej sno e koje bi se poj vite pre po etk projektov nj i pre izvedbe toplotnih ure j , potrebno je r zrešiti s Toplanom, u skladu sa odredbama Pravila o radu.

lan 6.

Tehnik d ljinskog grej nj se neprekidno r zvij , pril go v r zvoju i opštim stremljenjim u energetskom sektoru, k o i konkurentnosti r zli itih izvor energije. Toplana z to z drž v pr vo n izmenu nekih tehni kih rešenj , ko bi se pok z lo d su ist objektivno bolj .

lan 7.

Investitor odnosno Pravno lice ovlaš eno od investitora mor pre po etk projektov nj od Toplane prib viti projektne uslove, kojim e biti odre eni bitni posebni uslovi i to k ko u pogledu gr dnje i priklu enj zgr de n vrelovodnu mrežu t ko i u pogledu unutr šnjih toplotnih ure j i inst 1 cij .

II DISTRIBUTIVNI CEVOVODNI SISTEM – MAŠINSKI DEO

Ilan 8.

Distributivni cevovodni sistem ima radnu funkciju transportovanja proizvedene toplotne energije od proizvodnih postrojenja do mesta primopredaje kupcima tj. do toplotne podstanice.

Preko distributivnog cevovoda kao radni medijum se koristi voda sa temperaturom koja varira u zavisnosti od meteoroloških uslova i perioda vremena u toku dana.

Ilan 9.

Limitirana temperatura polazne vode u distributivnom sistemu je 130 °C, a pri projektnoj spoljnoj temperaturi. Nominalni regulacioni temperaturni i hidraulički režim je 140/75 °C. Nominalna temperatura je 110 °C.

Ilan 10.

Pritisici u distributivnom cevovodu tokom vremena su promenljivi u zavisnosti od hidraulične opterećenosti.

Nazivni pritisak za cevi i cevne elemente je NP 16.

Ilan 11.

Cirkulaciju vode u distributivnom cevovodu obezbeju cirkulacione pumpe locirane u proizvodnom pogonu Toplane.

Ilan 12.

Sama voda u distributivnom cevovodu je hemijski tretirana, po kriterijumima koji odgovaraju postrojenjima proizvodnje toplotne energije.

1. Izgradnja

Ilan 13.

U izgradnji novog distributivnog cevovodnog sistema i rekonstrukciji postoje ih cevovoda koristi se aktuelna savremena dostupna tehnologija, kao što su predizolovane ili ne cevi sa poliuretanskom izolacijom u polietilenskoj oblozi, sa pratećom instalacijom za detekciju eventualne vlage u izolaciji, za podzemnu ugradnju.

Ilan 14.

Sve aktivnosti vezane za izgradnju cevovodnih sistema se odvijaju u skladu sa važećim regulativama, na osnovu Zakona o planiranju i izgradnji.

Ilan 15.

Svaka izgradnja se zasniva na projektno tehničkoj dokumentaciji. Ovi projekti narođeno se uskladjuju sa dugorođnim urbanističkim projektima, konkretnim energetskim potrebama kupca toplotne energije, ostalim postojećim i budućim infrastrukturnim objektima, kao i strateškim planovima Toplane.

Ilan 16.

S ciljem lakšeg operativnog rada sa sistemom cevovoda, na tehnički logi ne lokacije postavljaju se zaporni organi sa zadatkom da se sekciono pojedini delovi cevovoda mogu izdvojiti. Na elno u sklopu ovih zapornih organa trebaju biti ugrađene i armature za odstranjanje vazduha, i/ili pražnjenje vode iz sistema.

Ilan 17.

Projektno tehnička dokumentacija treba da služi kao alatka za operativnu organizaciju, logistiku i realizaciju izgradnje.

Glavni mašinski projekti pored zakonsko definisanog opšteg dela, treba da sadrže proračune za hidrauliku, termiku i statiku, konstruktivni deo, predmeta i predračuna, uslova izvođenja radova, obezbeđenja kvaliteta, obezbeđenja bezbednosti na radu i eventualno drugih potrebnih delova – informacija, koje su neophodne za realizaciju.

Ilan 18.

U kompletnoj implementaciji novih distributivnih cevovoda Toplana koristi tipizirana i proverena rešenja, stim da je uvek otvorena prema novitetima razvoja predmetne tehnike.

Ilan 19.

Distributivni cevovodi se ugrađuju sa, padovima/usponima tako, da se stvara mogućnost odstranjivanja vazduha i pražnjenje vode iz iste. Cevovodi se posebno nivelišu.

Ilan 20.

Nakon izvođenja radova, za potrebe efikasne eksploatacije vrši se snimanje i dokumentovanje svih podataka o izvedenim objektima.

2. Eksploatacija

Ilan 21.

Toplana je obavezna da obezbedi pogonsku sigurnost, kao i bezbedno i racionalno tehničko održavanje distributivnog cevodnog sistema.

Ilan 22.

Po pravilu održavanje ima preventivni karakter.

Kod cevovoda od predizolovanih cevi preventivno održavanje se zasniva na korišćenju sistema dojave i pojave vlage u izolaciji.

Kod starih generacija cevovoda se tehnologija defektaže i sanacija oštete uklanja radi na bazi sekcionih ispitivanja gubitaka vode, merenjem temperature pokrivača iznad cevovoda, kao i pregledom pojasa trase vrelovoda.

Ilan 23.

U cilju utvrđivanja i defektaže oštete uklanja na sistemu, gubici vode iz cevovoda se konstantno prate i evidentiraju.

Ilan 24.

Kod sanacije neispravnosti na cevovodu sva tehnička pravila se primenjuju kao i kod izgradnje, s tim da se po potrebi aktivnost kategorise kao „hitna intervencija“.

III DISTRIBUTIVNI CEVOVODNI SISTEM - GRAĐEVINSKI DEO

Ilan 25.

Građevinski radovi u sklopu projektovanja, izgradnje, tehničkog pregleda, eksploatacije i održavanja cevovoda vrelovodne mreže se vrše u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji.

Ilan 26.

Građevinski radovi u sklopu izgradnje i rekonstrukcije mreže vrelovoda predizolovanim cevima bezkanalnim polaganjem se vrše savremenim metodama trasiranja, iskopom, geodetskog snimanja, zatrpanjima

i vratna površina u prvobitno stanje sa vidljivim oznakama, uz primenu mehanizacije i pridržavanja uslova ostalih javnih preduzeća i vlasnika podzemne infrastrukture, kao i bezbednosti na gradilištu, saobraćajne signalizacije, protivpožarne zaštite, komunalne higijene i uz minimalno ometanje peša koga i kolskog saobraćaja.

lan 27.

Građevinski radovi na svakoj izgradnji i rekonstrukciji poseduju zasebnu projektnu dokumentaciju uskladenu sa mašinskim projektom i propisima, dozvolama, rešenjima, ovlaštenjima i saglasnostima nadležnih organa, kao i investitora i izvođača radova.

lan 28.

Izgradnju i rekonstrukciju vrelovodne mreže za potrebe Toplane vrše kvalifikovani izvođači u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, iako je dužnost da radove izvedu kvalitetno i u planiranom roku, u koordinaciji sa mašinskim izvođačima, a garantni rok po inženjerima nakon okončanog tehničkog pregleda.

lan 29.

Građevinske radove u sklopu hitnih intervencija na vrelovodu izvodi ovlašteno preduzeće.

IV DISTRIBUTIVNI CEVOVODNI SISTEM – ELEKTRO DEO

lan 30.

Pri izgradnji vrelovodne podzemne cevne mreže obavezno se koriste cevi sa ugrađenim provodnicima za detekciju vlage u termo - izolacionom materijalu.

lan 31.

Pri izvođenju i povezivanju instalacije detekcije vlage strogo se treba pridržavati tehnoloških uputstava proizvođača.

lan 32.

Nakon izvođenja, za potrebe efikasne eksploatacije, treba izvršiti snimanje i dokumentovanje. Rezultati snimanja moraju da budu kvalitetniji od minimuma zadatog od strane proizvođača.

lan 33.

Sve komponente treba da budu funkcionalno ugrađene u sistem nadzora, radi brzog otkrivanja i sanacije anomalija na mreži.

V VRELOVODNI PRIKLJUČCI – MAŠINSKI DEO

lan 34.

Vrelovodni priključak je cevovod, koji povezuje razvodnu mrežu i topotnu postanicu.

lan 35.

Kod vrelovodnih priključaka važe ista tehnička, tehnološka i proceduralna pravila, kao kod distributivnog cevovoda, preferiraju se podzemni priključci cevovodi. Izuzetno u narođeno opravdanim slučajevima distributivni cevovod ili deo od istog u građevinskim objektima može biti izведен kao nadzemni vod, ali pod kvalitetnom topotnom izolacijom u trajnoj mehaničkoj zaštiti (pocinkovani ili Al-u lim).

Ilan 36.

Na elno za potroša e iznad 100 kW instalisane snage postavljaju se zaporni organi u funkciji, da po potrebi konkretno potroša ko mesto može da se odvoji od distributivnog sistema. Ove armature se smeštaju u plitke tipske šahtove, koji su locirani na javnim površinama.

VI VRELOVODNI PRIKLJU CI - GRA EVINSKI DEO**Ilan 37.**

Gra evinski radovi su identi ni kao za cevovod, uz dodatne radove na prolasku kroz spoljašnji zid u objekat potroša a, a predstavlja racionalno rešenje u finansijskom i tehni kom pogledu prilago eno arhitektonskim i mašinskim uslovima objekta i vrelovodne podstanice.

Ilan 38.

Projektovanje i izvo enje prolaska predizolovanih cevi kroz spoljni zid objekta se vrši isklju ivo ispod kote terena, sa posebnom pažnjom na vertikalnu hidroizolaciju zida, zaptivnog prstena oko predizolovane cevi, pravilnu ugradnju i kvalitet materijala.

Ilan 39.

Mogu a su odstupanja u trasi vrelovodnog priklju ka od projekta u slu aju podzemnih prepreka ili sli ne tehni ke okolnosti kada je nemogu e izvesti priklju ak po projektu ili iziskuje znatno uve ane troškove izgradnje.

VII TOPLITNE PODSTANICE – MAŠINSKI DEO**1. Osnovni zahtevi za podstanice****Ilan 40.**

Toplotna podstanica služi za predaju, regulaciju i merenje isporu ene toplotne energije za potroša a toplotne energije koji se greje putem sistema daljinskog grejanja. Toplotna energija koja je proizvedena u pogonskim postrojenjima Toplane, distribuirana je kroz vrelovodni dvocevni sistem, koji se proteže kroz urbane zone grada Subotica, a kroz delove koji su predvi eni za ovakav vid grejanja i to u okviru Generalnog Urbanisti kog Plana grada Subotica.

Ilan 41.

Toplotna podstanica ima funkciju da obezbedi projektovane parametre protoka i temperature nosioca toplote prema unutrašnjoj grejnoj instalaciji, tako da se u prostorijama Kupca postignu projektovane temperature, pod uslovom da su instalacije kod Kupca ispravne, pravilno dimenzionisane i održavane, kao i da se objekat koristi saglasno projektnoj dokumentaciji.

Ukoliko Kupac u svom objektu ima obezbe ene tehni ke uslove (termostatske, radijatorske ventile, regulacione ventile, sa mogu noš u zatvaranja ili druge regulacione ure aje), temperaturu e podešavati prema sopstvenoj potrebi, koriste i raspoloživa tehni ka rešenja.

Ukoliko Kupac nema tehničkih mogućnosti za regulaciju temperature navedenih u stavu 2. ovog lana, a u slučaju prekora enja temperature utvrđene Odlukom o uslovima i načinu snabdevanja toplotnom energijom, Kupac može reklamirati istu podnošenjem zahteva Toplani.

Toplana je dužna da najkasnije u roku od 24 h, izvrši pregled i merenje temperature u objektu i o istom sa članom zapisnik kojeg pored predstavnika Toplane potpisuje i predstavnik Kupca.

Toplana je u obavezi da otkloni nedostatke koji uzrokuju prekora enje temperature, i u roku od 24 h izvrši ponovno merenje temperature u objektu Kupca, o čemu sa injava poseban zapisnik koji takođe pored predstavnika Toplane potpisuje i predstavnik Kupca.

Za svaki stepen prekora enja prosećne temperature u objektu, u skladu sa članom 33. Odluke, ustanjuje se razum Kupca za 2,5% za vremenski period u kojem je više isporučena toplotna energija, a koji je utvrđen Zapisnikom.

član 42.

Preuzete toplotne podstanice, koje su osnovno sredstvo Toplane, Toplana je dužna da održava, kontroliše i rukuje istima.

član 43.

Toplana vrši kontrolu i održavanje, kao i sve obavezne aktivnosti vezane za eksploataciju svih funkcionalnih mernih elemenata, u skladu sa Zakonom.

član 44.

U slučaju ako kupac ima opravdanu primedbu na rad toplotne podstanice, Toplana u najkraćem roku rešava otklanjanje istog problema, i to bez nadoknade.

član 45.

Toplana vrši ozračivanje unutrašnje grejne instalacije u slučaju ako je izведен sistem za centralno odstranjanje vazduha iz unutrašnje grejne instalacije, i to u prostoriji toplotne podstanice.

član 46.

Podstanice koje nisu preuzete od strane Toplane, isključivo se mogu koristiti i napajati sa distributivnog sistema Toplane, ako su u funkcionalno-ispravnom stanju. U suprotnom Toplana nije u mogućnosti da obezbedi propisane karakteristike svojih usluga.

član 47.

Svaka podstanica mora da ima svoj jedinstveni broj vezan za adresu podstanice, evidenciju ugrađenog toplotnog brojila kao i broj projekta u kom se nalaze ostali relevantni tehnički podaci za toplotne podstanice.

2. Tehnički opis podstanica

član 48.

Razlikuju se individualne toplotne podstanice i toplotne podstanice za zgrade kolektivnog stanovanja.

Individualne toplotne podstanice služe za snabdevanje porodica stambenih zgrada toplotnom energijom putem sistema daljinskog grejanja, a regulacija grejanja se vrši na osnovu zadate sobne temperature.

član 49.

Toplotne podstanice za zgrade kolektivnog stanovanja služe za snabdevanje toplotnom energijom tih zgrada, odnosno za objekte sa većim instalanim grejnim snagama bez obzira na namenu korištenja objekta.

Regulacija intenziteta grejanja se vrši na osnovu spoljašnje temperature na centralnom nivou podstanice, za ceo građevinski objekat.

3. Tehnički parametri za projektovanje toplotnih podstanica

Ilan 50.

Dimenzionisanje podstanice se vrši na bazi ulazne temperature vode po karakteristici 140°C u polaznom vodu, 75°C u povratnom vodu, pri spoljnoj temperaturi od -15°C, s tim da maksimalna temperatura polazne vode ostaje 130°C. Nazivne temperature nosioca toplice – sekundara, je max. 90°C/70°C, ali posebno mora da se odredi u zavisnosti od pojedine nazivne temperature unutrašnje grejne instalacije za dati objekat.

Ilan 51.

Radni i nominalni parametri određuju se posebno za svaki objekat u zavisnosti od tipa instalacije / objekta, a određuju se konkretno u projektno - tehničkoj dokumentaciji na osnovu prethodnih uslova za prikључenje.

Ilan 52.

Svi rastavljeni spojevi na toplotnoj podstanci iznad dimenzije DN32 moraju biti sa prirubnim priključkom.

Ilan 53.

Cevni elementi i veće površine na instalaciji toplotne podstanci moraju biti izvedeni u trajno kvalitetnoj termoizolaciji. Tako su na svim elementima podstanci moraju biti naznačeni smerovi strujanja prenosnog medija (polaz - crvena, povrat - plava, primar tamnije nijanse, sekundar svetlijе nijanse). Na ručku, odnosno točkovima zapornih armatura takođe mora biti vidno obeležena funkcija sa odgovarajućim bojama.

Ilan 54.

Svaka podstanačica mora imati vidno istaknutu funkcionalnu šemu u trajnoj formi u samoj prostoriji podstanci. Funkcionalna šema mora da sadrži radne parametre i parametre podešavanja podstanci.

Ilan 55.

Najvažniji elementi toplotnih podstanci su:

- Izmenjiva toplice
- Mera utrošene toplotne energije (kalorimetar)
- Davači (senzori) za pritisak i temperaturu sa imerzionim cevima, kablovima
- Zaporni organi
- Hvatači ne isto a
- Cirkulacione pumpe sa unutrašnjim (mokrim) rotorom – cirkulacione pumpe treba da budu frekventno regulisane zbog optimizacije operativnih troškova i smanjenje negativnog uticaja na životnu sredinu.
- Upravljačka jedinica toplotne podstanci
- Regulaciona oprema za pritisak i protok
- Merna oprema/Indikatori (manometri, termometri)
- Sigurnosna oprema (sigurnosni ventili)
- Komunikaciona jedinica za daljinsko nadgledanje i upravljanje

VIII TOPLITNE PODSTANICE - GRA EVINSKI DEO

Ilan 56.

Toplotna podstanica u višespratnoj zgradi mora biti u posebnoj prostoriji sa posebnim direktnim ulazom i potrebnim dimenzijama za neophodnu montažu, kontrolu, održavanje, zamenu delova podstanice, kao i o itavanje i ru nu regulaciju, u slu aju potrebe i dostupna samo zaposlenima Toplane.

Ilan 57.

Održavanje higijene, opreme topotne podstanice, prostorije u kojoj je smeštena, kao i vodovodne i kanalizacione mreže i ventilacionih otvora obaveza je Toplane.

Ilan 58.

Ulazna vrata u prostoriju podstanice su standardnih dimenzija i poseduju univerzalni klju koji onemogu ava pristup nezaposlenima, a time i bezbedan i siguran rad postrojenja.

Ilan 59.

Individualne ku ne podstanice su montirane u sporednim, ali termi ki zašti enim prostorijama, sa olakšanim pristupom za o itavanje i eventualnu popravku, uz saglasnost kupca, ali nikako izvan objekta.

IX TOPLITNE PODSTANICE – ELEKTRO DEO

1. Opšte

Ilan 60.

Elektro radovi na topotnoj podstanici u sklopu projektovanja, izgradnje, tehn kog pregleda, eksploatacije i održavanja instalacija se vrše u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji.

Ilan 61.

Radovi na elektri nim instalacijama u sklopu izgradnje i rekonstrukcije se vrše primenom važe ih zakona, propisa i pridržavanja uslova ostalih javnih preduze a i vlasnika ostalih instalacija i infrastrukture, kao i bezbednosti u objektima, protivpožarne zaštite i uz minimalno ometanje u prekidu napajanja elektri nom energijom.

Ilan 62.

Radovi na elektri nim instalacijama na svakoj izgradnji i rekonstrukciji poseduju zasebnu projektnu dokumentaciju uskla enu sa mašinskim projektom, gra evinskim projektom i propisima, dozvolama, rešenjima, ovlaš enjima i saglasnostima nadležnih organa, kao i investitora i izvo a a radova.

Ilan 63.

Izgradnju i rekonstrukciju elektri nih instalacija i automatike za potrebe Toplane vrše kvalifikovani izvo a i u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama, ija je dužnost da radove izvedu kvalitetno i u planiranom roku.

2. Elektri ni priklju ak

Ilan 64.

Kod topotnih podstanica sa instalisanom snagom ve om od 100 kw, napajanje elektri nom energijom i merenje potrošnje elektri ne energije vrši se elektri nim brojilom posebno samo za topotnu podstanicu.

Investitor je dužan da pribavi energetsku saglasnost prema tehničkim uslovima "Elektrodistribucije" kao i da isporuči, montira i pusti u rad sva potrebna sredstva i aparate za zaštitu, a i za merenje i za obrađun električne energije za potrebe toplotne podstanice.

Razvodni orman u toplotnoj podstanici treba da se napaja putem posebnog napojnog voda koji se presek određuje na bazi instalisane snage postrojenja i ukupnog pada napona, pri čemu treba predvideti rezervu za eventualno proširenje.

lan 65.

Glavne osiguravajuće napojnog voda treba smestiti na mestu priključka kod posebnog električnog brojila za podstanicu. Osiguravajuće moraju biti vidno i trajno obeleženi a njihova dispozicija uneta u jednopolnu šemu.

lan 66.

Kod rekonstrukcije toplotnih podstanica napajanje električnom energijom može se vršiti postojećim napojnim kablom uz sledeće uslove uzimajući u obzir i prethodne:

- računsku proveru preseka napojnog kabla na opterećenje i pad napona.
- da je položen po važećim tehničkim uslovima za polaganje kablova za električne instalacije niskog napona.
- neophodnu proveru otpora izolovanosti postojećeg napojnog kabla uz odgovarajući atest.
- u slučaju primene zaštite od previsokog napona dodira: "Nulovanje" neophodna je provera otpora petlje uz odgovarajući atest.
- u slučaju povećanja instalisane snage, potrebno je tražiti nove energetske uslove od "Elektrodistribucije" za napajanje električnom energijom i njeno merenje.

3. Razvodni orman električnog napajanja i automatike

lan 67.

Celokupna oprema za napajanje i zaštitu električnih potrošača u toplotne podstanice, regulatora temperature i opreme za komunikaciju i rasvetu, smeštena je u razvodnom ormanu koji je montiran unutar podstanice na pristupu u mesto podstanice. Minimalna mehanička zaštita razvodnog ormaka treba da je IP54.

lan 68.

Na električnoj šemi obavezno treba naznačiti tačno mesto priključka napojnog kabla, dispoziciju glavnih osiguravača i trofaznog brojila za podstanicu.

Predvideti:

- jednu monofaznu priključnicu sa zaštitnim kontaktom 220V,50Hz,16A.
- Priključnicu smestiti sa bočne strane razvodnog ormana. Za priključnicu obezbediti posebno strujno kolo sa osiguravajućim elementom. Priključnica treba da ima minimalnu mehaničku zaštitu IP54
- Instalaciju rasvete
- Rasvetu u podstanici izvesti odgovarajućim brojem "armatura" mehaničke zaštite IP54. Broj armatura odrediti tako da se obezbedi minimalni osvetljaj od 250 lx, koji je potrebno proveriti proračunom
- Raspored svetiljki predvideti tako da maksimalni osvetljaj bude iznad razvodnog ormana i iznad instrumenata i mernih uređaja

- Osigura za napajanje rasvete u toplotnoj podstanici vezati ispred glavnih osigura a
- O ispitivanju zaštite od previšokog napona dodira izraditi poseban izveštaj od strane ovlašene Ustanove a prema važećim propisima za određen tip zaštite.

4. Ostalo

Ilan 69.

Kod objekata u kojima pored grejanja postoji i klimatizacija i ventilacija, elektri na trošila treba postaviti u zaseban razvodni orman sa posebnim merenjem potrošnje električne energije, a u skladu sa posebnim tehničkim uslovima Toplane i sa posebnim merenjem električne energije.

X SEKUNDARNE GREJNE INSTALACIJE

Ilan 70.

Sekundarni sistem predaje toplotnu energiju se nalazi iza priključnih ventila za cirkulacione pumpe. Oprema sekundarne strane obuhvata horizontalne i vertikalne cevovode, zaporne elemente, grejna tela, delitelje troškova isporuke energetne toplotnе energije. Njihova ispravnost je u ingerenciji kupca/vlasnika stana ili stanara. Isto tako održavanje funkcionalnosti stanova u pogledu toplotnih gubitaka je u nadležnosti potrošača.

Ilan 71.

U toplotnu opremu kupca spadaju svi uređaji, koji su vezani na toplotnu podstanicu i predaju toploću za različite namene. U pogledu na način predaje toploće izdvajamo:

- radijatorsko grejanje
- konvektorsko grejanje
- podno grejanje
- plafonsko grejanje
- provetranje toplim vazduhom sa kaloriferima
- provetranje toplim vazduhom sa klima komorama
- grejanje toplim vazduhom sa kaloriferima
- grejanje toplim vazduhom sa klima komorama

Ilan 72.

Oprema sekundarne instalacije kupca mora biti projektovana i izvedena po važećim opštim normativima i standardima u svim objektima u kojima za to postoje tehničke mogućnosti.

Ilan 73.

Toplana nije odgovorna za radne i funkcionalne smetnje, koje nastanu zbog neispravnosti unutrašnjih toplotnih uređaja kupca.

Ilan 74.

U zgradama sa toplotnim uređajima za poslovne prostore i stanovanje sekundarna instalacija mora biti izvedena odvojeno, u svakom objektu u kojem postoji tehnička mogućnost.

Ilan 75.

U distributivnom sistemu Toplane prenosni medij toplotnе energije je vrela voda, koja je hemijski tretirana i zbog toga je zabranjena upotreba aluminijumskih radijatora na unutrašnjoj grejnoj instalaciji.

Ilan 76.

Temperaturni režim radijatorskog grejanja mora biti izabran u skladu sa navedenom maksimalnom temperaturom iz podstanice (mogu je niži temperatuski režim od onog koji je naveden u poglavlju o topotnim podstanicama), a temperature povratka ne smeju prelaziti navedene vrednosti.

Ilan 77.

Pri dimenzionisanju konvektora potrebno je uvažavati specifičan način predaje toplote, i predvideti samostalan razvod i temperatursku regulaciju.

Ilan 78.

Podno grejanje ne sme biti vezano direktno na sistem radijatorskog grejanja. Potrebno je obezbediti nezavisnu cirkulaciju i odgovarajuću zaštitu od prekoračenja najviše dozvoljene temperature u sistemu podnog grejanja.

Ilan 79.

Nove instalacije u objektima kolektivnog stanovanja se izvode sa zajedničkim razvodnim sistemom smeštenim u stepeništu. Svaka potrošačka jedinica se priključuje posebnim jednim priključkom na zajednički vod.

Ilan 80.

Nazivni pritisak armature i opreme sekundarnog sistema grejanja je NP 6.

Ilan 81.

Uređaji toplovazdušnog grejanja i klimatizacije moraju biti dimenzionisani, uzimajući u obzir variranje temperature grejne vode u sistemu daljinskog grejanja koja temperatura zavisi od meteoroloških uslova.

Ilan 82.

Grejna tela moraju biti dimenzionisana u skladu sa potrebnom topotnom snagom, koja je određena proračunom topotnih gubitaka prostora i zgrada. Najviši temperaturni režim za dimenzionisanje grejnih tela je definisan ovim Pravilima o radu.

Ilan 83.

Grejna tela u povratnom vodu moraju biti snabdevena armaturom, uz mogućnost zatvaranja.

Ilan 84.

Za prostorsku temperaturnu regulaciju se, u skladu sa propisima o topotnoj zaštiti zgrada i racionalnoj potrošnji energije, upotrebljavaju termostatski radijatorski ventili, koji ograničavaju protok zagrevne vode kroz grejna tela. Termostatski ventili moraju biti takvog kvaliteta, da održavaju temperaturu prostora u toleranciji $\pm 0,5^{\circ}\text{C}$, sa mogućnošću u zatvaranju i sa pozicijom zaštite od smrzavanja.

Ilan 85.

Iz topotnih uređaja na najvišim mestima instalacije, treba pravilno odstraniti vazduh, da se pri punjenju u višim delovima uređaja ne bi sakupio vazduh, koji bi sprečio cirkulaciju zagrevne vode ili da ne bi onemogao pražnjenje instalacije.

Ilan 86.

Ventilacioni i klimatizacioni uređaji se priključuju preko posebnih ogrankaka sa sopstvenom nezavisnom regulacijom.

Ilan 87.

Temperaturni režim mora biti izabran u skladu sa odredbama u poglavlju Topotna podstanica. Pri dimenzionisanju grejanja i ventilacionih i klimatizacionih uređaja potrebno je uvažavati radne karakteristike vrelvodne mreže.

Ilan 88.

Svi ure aji unutrašnje grejne instalacije moraju biti takvog kvaliteta i dimenzija da ne prouzrokuju buku ve u od dozvoljene za stambeni ambijent.

Ilan 89.

Svi delovi sekundarne grejne instalacije koji prolaze kroz negrejane prostorije ili u pregradama, moraju biti kvalitetno termoizolovani sa trajnom zaštitnom oblogom.

Ilan 90.

Funkcionalne probe upravlja kog komunikacionog sistema, rada regulacionih zapornih i mernih ure aja kao i sekundarne cirkulacije vrše se u periodu od 21. do 30. septembra.

XI MERENJE TOPLITNE ENERGIJE

Ilan 91.

Toplotne podstanice na sistemu Toplane moraju biti opremljene toplotnim brojilom, u cijlu merenja i obra una toplotne energije, sve prema važe em Zakonu o energetici.

Ilan 92.

Toplotna brojila moraju imati „rešenje o odobrenju“ merila izdato od Zavoda za mere i dragocenosti Republike Srbije, u skladu sa Zakonom.

Ilan 93.

U cilju unifikacije ure aja za merenje toplotne energije na sistemu daljinskog grejanja Toplane tipovi toplotnih brojila, koji e se ugraditi, treba da budu odobreni od strane Toplane.

Ilan 94.

Ra unska jedinica toplotnog brojila mora imati slede e karakteristike:

1. Napajanje: baterijsko (nominalna trajnost baterije 10 godina)
2. uvanje logovanih podataka: minimum 15 godina
3. Opti ko o itavanje
4. Mogu nost proširenja sa ”data” ili radio modulima
5. Dava i temperature: suvi senzor 2x Pt500 EN 60 751, Opseg : 2-160 °C, Dužina provodnika 1,5m, aure za senzore : Ner aju i elik G½” 40-90mm.

Ra unska jedinica mora da prikazuje i uva minimalno slede e podatke:

- Datum i interni sat dd.mm.gggg/h
- Kumulativna energija MWh
- Kumulativna proto na zapremina m³
- Temperatura, polaz °C
- Temperatura, povrat °C
- Razlike temperatura °C
- Trenutni protok l/h
- Snaga kW
- Mese ni maksimum snage kW

- Godišnji maksimum snage kW
- Mesečni maksimum protoka l/h
- Serijski broj
- Programske brojeve
- "Info" kod greške

Svi podaci se uvaju u internoj memoriji računske jedinice, kao dnevni, mesečni i godišnji zapis i uvažaju se u najkraćem razdoblju od 10 godina.

lan 95.

Toplotna brojila se u principu ugrađuju u primarni deo podstanice i to u polazni vod.

Izuzetno, gde to nije moguće drugačije, toplotno brojilo može da se ugradi u povratni vod, uz posebnu saglasnost i odobrenje Toplane, ali sa adekvatnim programom računske jedinice.

lan 96.

Obravljanje, prikupljanje i obrada podataka sa toplotnih brojila vrši Toplana u određenom obračunskom periodu, koristeći savremene metode daljinskog obravljanja.

XII USLOVI PRIKLJUČENJA NA SISTEM DALJINSKOG GREJANJA

lan 97.

Toplana, nakon inicijalnog razmatranja molbe kojom se traži izdavanje saglasnosti za priključenje građevinskog objekta na sistem daljinskog grejanja, procenjuje tehničke mogućnosti za priključenje na distributivni sistem daljinskog grejanja. U okviru ovih aktivnosti vrši proveru lokacije potencijalnog objekta za priključenje, da li postoji izgrađena energetska infrastruktura, koja može obezbititi snabdevanje predmetnog objekta toplotnom energijom. U slučaju da nema izgrađene infrastrukture daljinskog grejanja vrši i proveru građevinske zone, da li je ista predviđena za toplifikaciju putem sistema daljinskog grejanja, a koja je definisana u okviru Generalnog Urbanističkog Plana grada Subotica.

lan 98.

Na osnovu pozitivnih zaključaka inicijalnog razmatranja molbe, kojom se traži izdavanje saglasnosti za priključenje građevinskog objekta na gradski vrelovodni sistem, u skladu sa Odlukom Toplane izdaje prethodne uslove i saglasnost za priključenje na sistem daljinskog grejanja.

lan 99.

Za izdavanje odobrenja za priključenje potrebno je izraditi Glavni projekat toplifikacije predmetnog objekta, Elaborat energetske efikasnosti zgrade, a sve u skladu sa Lokacijskom dozvolom i Pravilnikom o energetskoj efikasnosti zgrada (Sl. Glasnik RS br. 61/2011), i dostaviti iste Toplani na vrednovanje i davanje saglasnosti.

Glavni projekat toplifikacije mora uzeti u obzir sve pojedinosti predmetnog objekta, kao i date građevinske lokacije.

lan 100.

Investitor ili vlasnik objekta, koji se priključuje na sistem daljinskog grejanja dužan je da:

1. dostavi rešenje o imenovanju ovlašćenog predstavnika investitora za kontakt sa Toplanom i ovlašćenje za potpisivanje dokumenata
2. dostavi fotokopiju Lokacijske dozvole

3. izradi idejni, odnosno glavni projekat toplifikacije objekta, koji će se sastojati iz tri poveza, odnosno dela, i to:
  - mašinskog dela: vrelovodni priključak, toplotna podstanica i unutrašnja grejna instalacija sa razvodom;
  - elektro dela: elektroenergetska instalacija i automatika za toplotnu podstanicu
  - građevinskog dela: građevinski radovi na vrelovodnom priključku i građevinsko uređenje prostorije toplotne podstanice;
4. dostavi projektni zadatak mašinskog, građevinskog i elektro dela na davanje saglasnosti Toplani
5. izradi Elaborat energetske efikasnosti zgrade
6. dostavi kompletan projekat u elektronskom obliku na 2 CD-a (kompletan projekat u pdf formatu i grafički deo za priključak vrelovod u autocad formatu, predmet materijala i radova za priključak vrelovod u excell formatu)
7. dostavi Toplani izrađeni glavni projekat na tehničku kontrolu u smislu člana 129. Zakona o planiranju i izgradnjici
8. obezbedi odobrenja za izgradnju, shodno Zakonu o planiranju i izgradnjici
9. finansira izgradnju toplotne podstanice i unutrašnje grejne instalacije, angažovanjem izvođača koji ispunjava zakonske kriterijume
10. finansira izgradnju vrelovodnog priključka, angažovanjem Toplane, na osnovu Ugovora
11. prijavi po etak izvođenja radova shodno Zakonu o planiranju i izgradnjici
12. finansira rad izvršilaca stručnog nadzora nad toplifikacijom objekta
13. finansira troškove tehničkog pregleda, odnosno verifikacije ispravnosti grejne instalacije u celini
14. obezbedi projekat izvedenog objekta shodno Zakonu o planiranju i izgradnjici
15. nakon izvedenih radova, a pre po etaka isporuke toplotne energije, dostavi jedan primerak energetskog pasoša objekta
16. aktivno učešće u puštanju u rad kompletne grejne instalacije
17. finansira probni pogon instalacije, u okviru kojeg je obavezno izvršiti termotehničko ispitivanje i podešavanje instalacije i da dostavi Izveštaj o istom. Tokom probnog pogona obavezno je izvršiti termovizijsko snimanje svih spoljašnjih strana objekta, sa ciljem određivanja stvarnih termofizičkih karakteristika objekta
18. zaključi ugovor kojim će regulisati obaveze o stvaranju termoenergetskih uslova za grejanje objekta
19. obezbedi sve potrebne podatke o kupcima toplotne energije, kao i o objektu sa svim podacima iz energetskog pasoša, radi stvaranja potrošačkih odnosa.

član 101.

Prilikom projektovanja, projektant je dužan da obezbedi sledeće tehnike parametre:

1. obavezno se pridržavati odredbi sledećih pravilnika, koji regulišu maksimalnu dozvoljenu potrošnju toplotne energije u zgradama:
  - Pravilnik o energetskoj efikasnosti zgrada („Službeni glasnik RS“, br. 61/2011 od 19.08.2011. godine)
  - Pravilnik o uslovima, sadržinama i načinu izdavanja sertifikata o energetskim svojstvima zgrada („Službeni glasnik RS“, br. 61/2011 od 19.08.2011. godine i br. 3 od 18.01.2012. godine).
2. shodno gore navedenim Pravilnicima dostaviti elaborat ili izvod iz elaborata energetske efikasnosti na verifikaciju zajedno sa projektnom dokumentacijom.
3. temperatura u vrelovodu se reguliše po karakteristici nominalnih temperatura, 140°C u polaznom vodu, 75°C u povratnom vodu, pri spoljnoj temperaturi od -15°C, stim da maksimalna temperatura polazne vode ostaje 130°C.
4. nazivne temperature nosioca toplote – sekundara, je max. 90°C/70°C, ali posebno mora da se odredi u zavisnosti od pojedine nazivne temperature unutrašnje grejne instalacije za dati objekat.
5. Nazivni pritisak armature i opreme sekundara: **NP 6**
6. Nazivni pritisak armature i opreme primara: **NP 16**
7. instalaciju grejne instalacije dimenzionisati za mogućnost eventualnog prekida grejanja u dužini trajanja od 8 sati
8. pritisak na mestu priključka u distributivnoj mreži određuje Toplana posebno za datu lokaciju

9. pritisask na mestu priklju enje je mogu e izvršiti isklju ivo van grejne sezone (u periodu 15.05. do 15.09. kalendarske godine), a sve u skladu sa Odlukom.
10. mesto priklju enja odre uje Toplana posebno za datu lokaciju, a sam priklju ak dimenzionisati i izvesti po potrebama novoplaniranog gra evinskog objekta (pre nika min. DN40), po Urbanisti ko usaglašenoj trasi.
11. pre po etka projektovanja priklju nog vrelovoda obavezno konsultovati Toplanu.
12. u distributivnom sistemu Toplane prenosni medij toplotne energije je vrela voda, koja je hemijski tretirana i zbog toga je zabranjena upotreba aluminijumskih radijatora na unutrašnjoj grejnoj instalaciji.
13. podstanica treba biti dimenzionisana tako da kapacitivno pokriva potrebe ukupne izgradnje na dатоj lokaciji (za ceo objekat), prema Lokacijskoj dozvoli.
14. predvideti merenje utroška toplotne energije i automatsku regulaciju intenziteta grejanja.
15. predvideti termostatske radijatorske ventile na svim grejnim telima na unutrašnjoj grejnoj instalaciji.
16. cirkulacione pumpe moraju biti frekventno regulisane, sa omogu enom komunikacijom sa upravlja kom jedinicom
17. za toplotnu podstanicu sa instalisanom snagom ve om od 100 kW treba predvideti prostoriju sa neposrednim ulazom, sa elektri nim napajanjem sa posebnog mera a, vodovodom i kanalizacijom i prirodnom ventilacijom, ulaznim vratima sa tipskom bravom Toplane
18. cevi za ispuštanje vazduha iz centralnih vazdušnih sudova dovesti u podstanicu.

Ilan 102.

Pri izradi projektne dokumentacije za potrebe uvo enja daljinskog grejanja pored važe ih propisa i standarda, potrebno je ispuniti i posebne uslove koji su specifi ni za svaki objekat koji se priklju uje, a odre uju se konkretno za svaki objekat odnosno lokaciju posebno.

Ilan 103.

S ciljem tipizacije opreme podstanice, u toku projektovanja treba konsultovati stru nu službu Toplane.

Ilan 104.

Saglasnost za priklju enje se izdaje na period od jedne godine od dana izdavanja i prestaje da važi ukoliko se u tom vremenskom periodu ne izda odobrenje za izgradnju.

XIII TEHNI KI USLOVI ZA OTKAZ KORIŠ ENJA TOPLOTNE ENERGIJE

Ilan 105.

Shodno lanu 64. Odluke, vezano za otkaz koriš enja toplotne energije iz sistema daljinskog grejanja Toplane, Toplana vrednuje ispunjenost tehni kih i fizi kih uslova, preko Elaborata o verifikaciji ispunjenosti uslova za otkaz koriš enja toplotne energije (u dajem tekstu: elaborat).

Elaborat sadrži:

1. Podatke o objektu
2. Podatke o kupcu
3. Podatak o grejnim telima u prostorijama, ako ih ima kolika je instalisana snaga i na koji na in je obezbe eno da iz sistema Toplane ne preuzima toplotnu energiju
4. Podatak o instaliranoj snazi cevovoda u objektu koji se isklju uje, i sa koljim % objekat u estvuje u ukupno preuzetoj koli ini toplotne enerije u obra unskom periodu.
5. Podatak o pregradnim zidovima (unutrašnjim) prema susednim prostorijama koje su grejane na sistem Toplane i koji su koeficijenti prelaza toplove ($U [W/m^2K]$) i koje su veli ine [m^2]
6. Podatak o postojanju vrata ili drugih otvora prema susednim prostorijama koje su grejane na sistem Toplane i koji su koeficijenti prelaza toplove ($U [W/m^2K]$), koje su dimenzije [m^2] i koji su tip
7. Konstataciju kojim alternativnim na inom je mogu e grejati objekat
8. ZAKLJU AK, kojim se definiuu na in i uslovi za otkaz koriš enja toplotne energije, na osnovu podataka obuhva enih ta kama od 1.- 7.

Elaborat iz ovog lana sastavlja i overava Komisija formirana od strane Toplane, a koja se sastoji od najmanje dva lana, od kojih jedan mora biti ovlaš eni licencirani inženjer za projektovanje termotehni kih instalacija i za energetsku efikasnost zgrada.

Kupac može, o svom trošku, da angažuje ovlaš enu projektantsku organizaciju za izradu elaborata.

Podaci iz elaborata koriste se za određivanje kolike moguće potrošnje toplotne energije iz zajedni ke instalacije daljinskog grejanja, uvezši u obzir konkretnе meteorološke podatke za dati obračunski period.

XIV USLOVI PRIKLJUČKA DRUGOG PROIZVODA A A TOPLITNE ENERGIJE NA DISTRIBUTIVNI SISTEM TOPLANE

lan 106.

Spoljna (eksterna) proizvodnja toplotne energije predstavlja prizvodnju toplotne energije u postrojenjima lociranim izvan postrojenja pogona Toplane, koja se distribuira kupcima sistemom daljinskog grejanja Toplane.

lan 107.

Isporuka toplotne energije kupcima se vrši preko nosioca toplote (vode) istih karakteristika kao što je u baznom sistemu proizvodnje i distribucije toplotne energije Toplane.

lan 108.

Tehnologije eksterne proizvodnje toplotne energije, kao i tehničkih rešenja priključka na postojeći sistem distributivne mreže, pojedinačno se određuju u konkretnim slučajevima, na bazi tehnoekonomskih analiza i ne mogu biti unapred definisana.

lan 109.

Realizacija objekata eksterne proizvodnje toplotne energije i priključka na sistem daljinskog grejanja vrši se po proceduri predviđenoj Zakonom.

lan 110.

Pravni, organizacioni i ekonomski status eksterne proizvodnje, odnosno izgradnje potrebnih postrojenja i instalacija se definišu posebnim ugovorom.

XV POSTUPANJE TOPLANE U NEPREDVIĐENIM OKOLNOSTIMA

lan 111.

Pod nepredviđenim okolnostima u snabdevanju i isporuci toplotne energije podrazumevaju se situacije koje nisu izazvane krivicom Toplane, i to:

- poremećaj u nabavci energenata na tržištu energije
- poremećaj u proizvodnji i isporuci toplotne energije usled havarija
- elementarne nepogode
- okolnosti koje onemogućavaju uredno snabdevanje kupaca toplotnom energijom

lan 112.

U slučaju nastupanja nepredviđenih okolnosti, Toplana je dužna da odmah o tome obavesti sekretariat Gradske uprave Grada Subotica, nadležan za inspekcijsko-nadzorne poslove i da, istovremeno, preduzme mере за otklanjanje uzroka poremećaja.

lan 113.

U slučaju nastupanja nepredviđenih okolnosti, nadležni organi Grada Subotice i Toplana postupaju saglasno odredbama Odluke.

lan 114.

U slučaju preduzimanja vanrednih mera nadležni organ Grada Subotice i Toplana dužni su da o tome obaveste kupce putem sredstava javnog informisanja.

XVI ZAVRŠNE ODREDBE

lan 115.

Izmene i dopune Pravila o radu vrše se na način po postupku propisanom za njegovo donošenje.

lan 116.

Po dobijanju saglasnosti od strane Skupštine Grada Subotice, ova Pravila o radu biće objavljena u "Službenom listu Grada Subotice" i stupaju na snagu osmog dana od dana objavljivanja.

Predsednik Nadzornog odbora

Lela Škorić, master dipl.ekon.